

Jaaroverzicht fatale woningbranden 2013

Voorwoord

Voor u ligt het jaaroverzicht fatale woningbranden 2013. Dit keer in een andere vorm dan de lijvige jaarrapporten die u sinds 2008 van ons gewend bent. Voor deze verandering hebben we een aantal redenen die ik graag kort met u deel.

Het bleek dat de rapporten over fatale woningbranden een veel grotere doelgroep interesseerden dan alleen het brandweerveld waarvoor de rapporten oorspronkelijk bedoeld waren. Terwijl het brandweerveld vaak behoefte had aan specifiekere of speciaal op het verzorgingsgebied toegesneden informatie, waren de jaarrapporten voor andere geïnteresseerden juist weer te omvangrijk en gedetailleerd. Met het presenteren van de analyse en resultaten van het onderzoek naar de fatale woningbranden in 2013 in deze vorm, verwachten we dat de resultaten voor een bredere doelgroep toegankelijk zijn.

Met de brandweerkorpsen maken wij nadere afspraken om voor beleidsondersteuning te kunnen beschikken over gedetailleerdere en op het verzorgingsgebied toegesneden specifieke informatie over fatale woningbranden.

Wij bedanken de teams brandonderzoek en de brandweerkorpsen die bij de betreffende fatale woningbranden betrokken waren voor hun medewerking aan het onderzoek.

René Hagen
lector Brandpreventie

Colofon

Uitgave van de Brandweeracademie van het Instituut Fysieke Veiligheid,
september 2015

Tekst en onderzoek: Margrethe Kobes en Lieuwe de Witte
Projectleiding: Margrethe Kobes
Eindverantwoording: René Hagen

Contact: infopuntveiligheid@ifv.nl

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Brandkenmerken	5
2.1	Brandoorzaken en voorwerp waarin brand ontstaat	5
2.2	Ruimte waarin brand ontstaat	6
2.3	Momenten van ontstaan, van melden en opkomsttijd	6
2.4	Dynamiek van brand en schade	8
3	Gebouwkenmerken	9
3.1	Type woning	9
3.2	Bouwjaar en eigendomssituatie	10
3.3	Rookmelders	10
3.4	Invloed van bouwkundige kenmerken	11
4	Menskenmerken	12
4.1	Gewonden en in eerste instantie geredde slachtoffers	12
4.2	Woonsituatie, geslacht en leeftijd	12
4.3	Mate van zelfredzaamheid	12
4.4	Wijze van ontdekken van de brand	13
4.5	Locatie van slachtoffers	13
4.6	Moment en plaats van overlijden	14
4.7	Fataliteitfactor	15

1 Inleiding

De Brandweeracademie van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) verzamelt structureel data over fatale woningbranden in Nederland. Daarbij werkt de Brandweeracademie samen met de bij de betreffende branden betrokken brandweerkorpsen en teams brandonderzoek. Zij leveren aan de hand van een vragenlijst de gegevens over de fatale woningbranden. De respondenten worden benaderd op basis van informatie uit persberichten over een fatale woningbrand in hun regio. Daardoor worden ook de fatale woningbranden in kaart gebracht waarbij de brandweer geen hulp heeft verleend, bijvoorbeeld omdat de brand bij het ontdekken al gedoofd was.

Een fatale woningbrand is een brand waarbij dodelijke slachtoffers als gevolg van brand zijn te betreuren, die heeft plaatsgevonden in een gebouw met een woonfunctie of in een ander 'woongerelateerd' object¹ en niet door opzet is veroorzaakt².

In 2013 vonden in totaal 41 woningbranden met dodelijke afloop plaats. Hierbij vielen in totaal 48 doden. Bij 30 branden met in totaal 33 doden was sprake van een fatale woningbrand. Bij de overige 11 branden met in totaal 15 doden was sprake van woningbrand als gevolg van (zelf)doding. Deze branden vormen daarmee geen onderdeel van de analyse van fatale woningbranden 2013.

Type woningbrand	Aantal branden	Aantal doden
Fatale woningbrand	30	33
Woningbrand als gevolg van (zelf)doding	11	15
Totaal	41	48

Bij 2 fatale woningbranden met in totaal 2 doden was sprake van een vermoeden van een natuurlijke dood, waarbij het slachtoffer onwel is geworden en er brand is ontstaan: één maal met koken als brandoorzaak en één maal met roken als brandoorzaak. Deze branden zijn wel in de analyse meegenomen, omdat de woningbrand een direct gevolg is van de onwelwording en het moment van overlijden niet duidelijk is (voor of na het ontstaan van brand).

Hierna worden de gegevens³ over de brandkenmerken, gebouwkenmerken en menskenmerken van de fatale woningbranden in 2013 weergegeven.

¹ Als criterium voor 'woonfunctie' / 'woongerelateerd' geldt dat er sprake moest zijn van min of meer permanente bewoning en van bekendheid van het slachtoffer met de omgeving. Fatale woningbranden in verzorgingstehuizen zijn zodoende meegenomen in het onderzoek, maar branden in (bijvoorbeeld) ziekenhuizen niet. Fatale woningbranden in stacaravans en schuren (mits behorend bij een woning) zijn ook in het onderzoek meegenomen.

² Dit zijn de woningbranden met fatale afloop waarvoor vaststaat dat geen sprake was van brandstichting, moord of zelfmoord. Onder 'brandstichting' wordt hier moedwillige brandstichting door toerekeningsvatbare volwassenen verstaan; uitgesloten zijn, bijvoorbeeld, branden die door spelende kinderen of verwarde volwassenen zijn veroorzaakt. Met opzet veroorzaakte woningbranden met fatale afloop zijn van het onderzoek uitgesloten.

³ De percentages zijn weergegeven in afgeronde getallen, waardoor de optelsom van de percentages in de figuren niet overal 100% is.

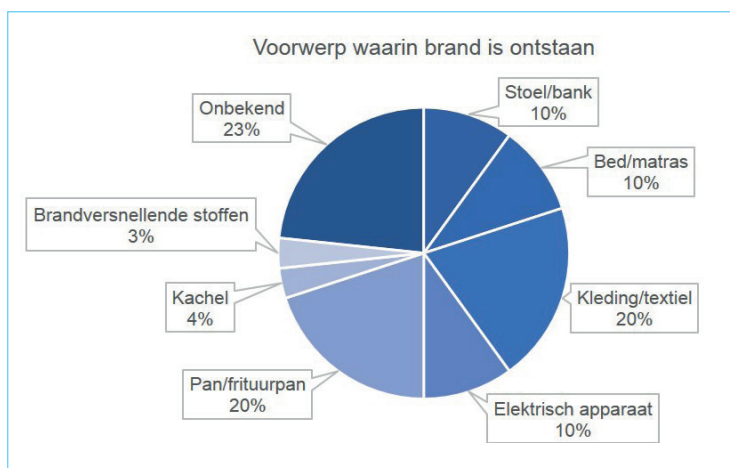
2 Brandkenmerken

2.1 Brandoorzaken en voorwerp waarin brand ontstaat

De meeste fatale woningbranden in 2013 zijn ontstaan door onvoorzichtigheid: bij het koken (27%), het roken (17%) of bij het gebruik van kaarsen (10%).

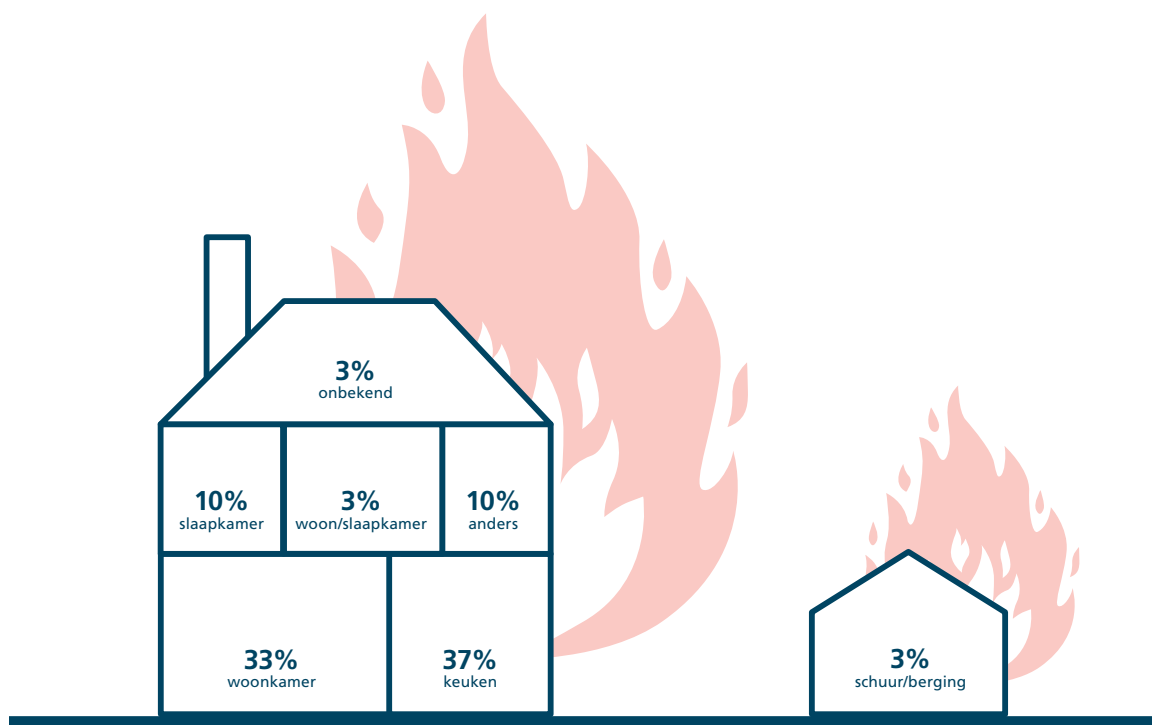
De apparaten waarin sprake was van een defect of sluiting zijn een tv en een scootmobiel. Er is onvoorzichtig gehandeld met een halogeenlamp (hitte door aanstraling) en een föhn die op een zitbank is gelegd. De voorwerpen die in brand zijn geraakt zijn met name kleding/textiel en etenswaren in een pan/frituurpan.

Kachel Stoel Bank Bed Matras Pan
Frituurpan Elektrisch apparaat

2.2 Ruimte waarin brand ontstaat

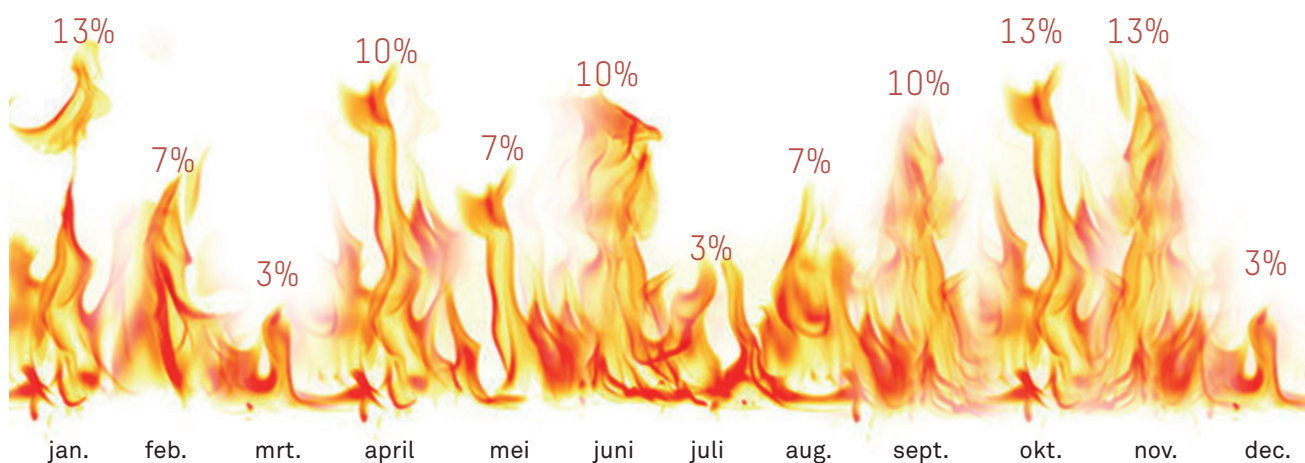
De fatale woningbranden zijn in 2013 vooral in de keuken (37%), woonkamer (33%) en (woon-/)slaapkamer (13%) ontstaan. Onder 'anders' vallen branden die zijn ontstaan in een kelder, in een kruipruimte en in een ander pand.

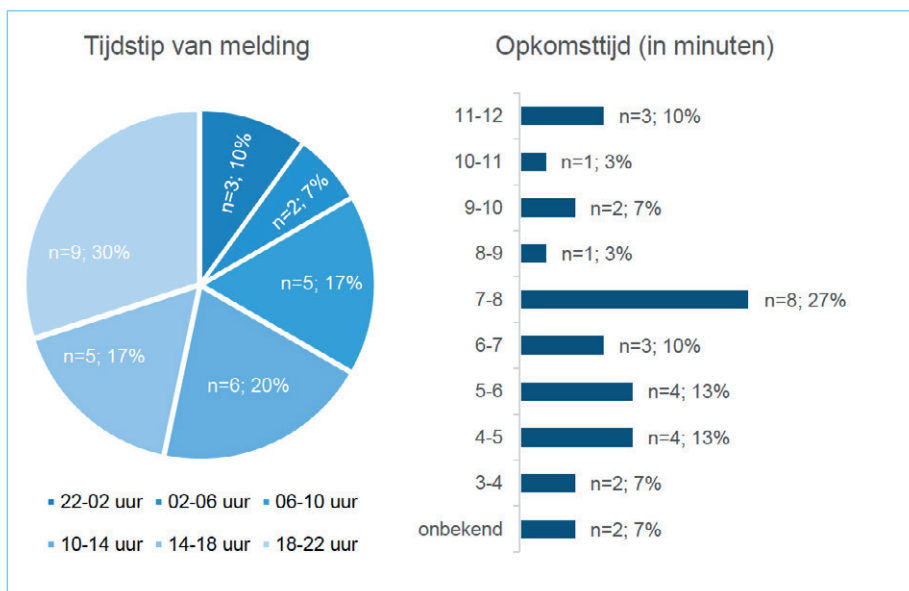
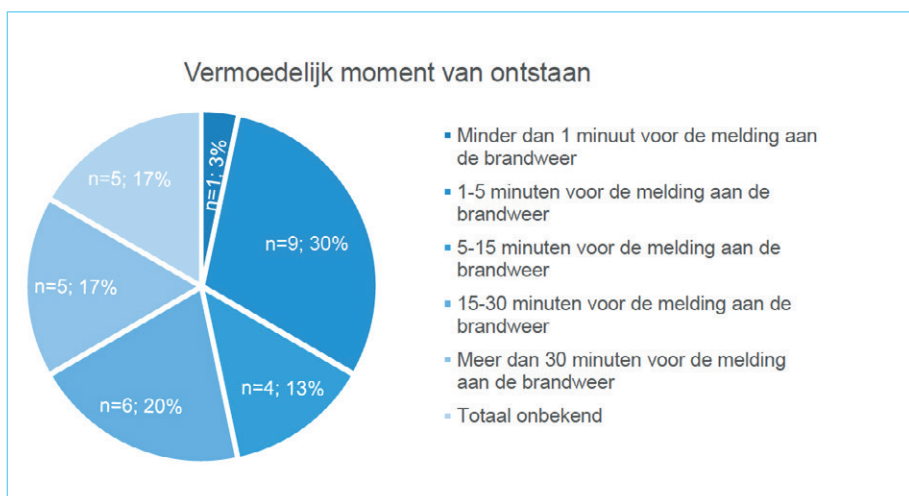
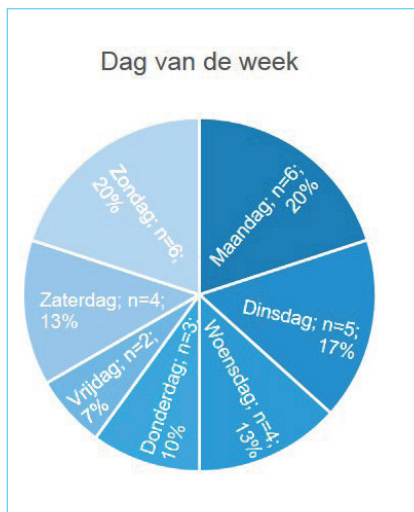

2.3 Momenten van ontstaan, van melden en opkomsttijd

De fatale woningbranden vonden in 2013 vooral plaats in januari, oktober en november (alle 13%) en op zondag (20%), maandag (20%) en dinsdag (17%), hoewel de verschillen ten opzichte van een gelijkmatige verdeling over het jaar (8%) en de week (14%) niet groot zijn.

Een derde van de fatale woningbranden in 2013 is vermoedelijk binnen 5 minuten na ontstaan gemeld aan de brandweer. Iets meer dan een derde van de fatale woningbranden (37%) is pas na 15 minuten aan de brandweer gemeld. Bijna de helft van de branden (47%) is in de namiddag of avond aan de brandweer gemeld.

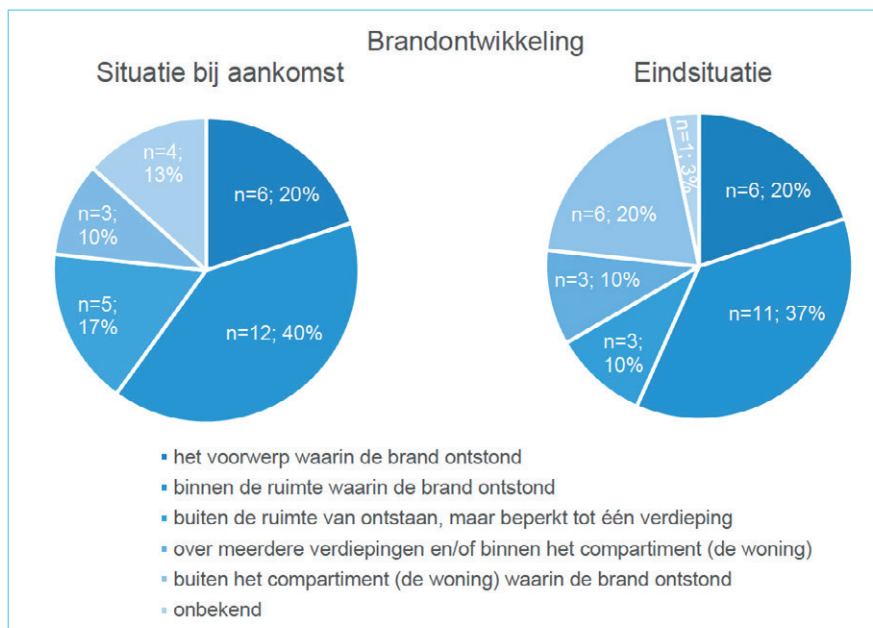

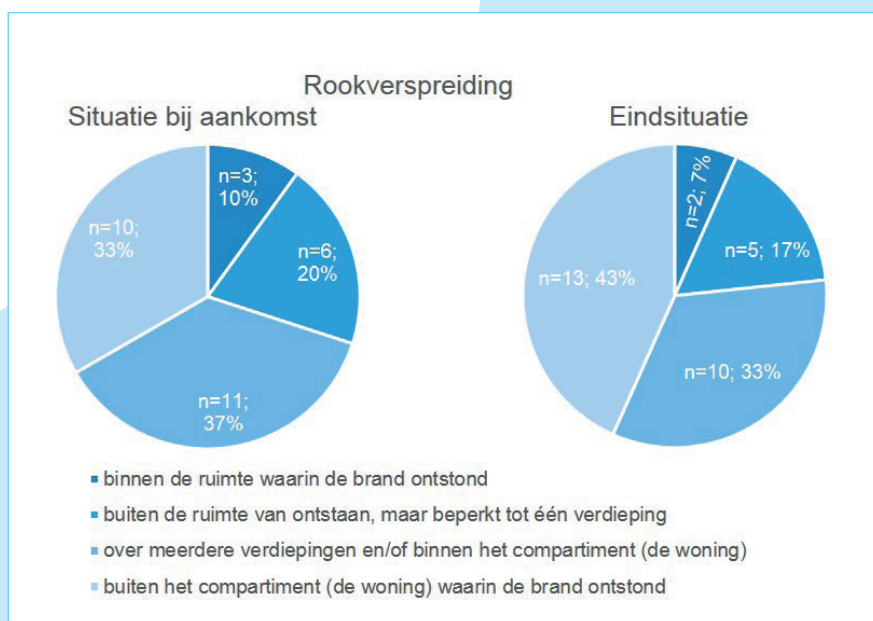
De gemiddelde opkomsttijd is 7 minuten, variërend van 4 tot 12 minuten. In bijna drie kwart van de gevallen (70%) is de opkomsttijd maximaal 8 minuten. Veelal (87%) heeft de bereikbaarheid geen invloed gehad op de opkomsttijd. In 2 gevallen (7%) had het een negatief effect, in 1 geval (3%) een positief effect en in het andere geval is het effect onbekend.

2.4 Dynamiek van brand en schade

Bij aankomst van de brandweer was de brand in de meeste gevallen (60%) beperkt tot de ruimte waarin de brand ontstond, waarbij een vijfde beperkt was tot het voorwerp waarin de brand ontstond. Na aankomst van de brandweer heeft de brand zich in de meeste gevallen niet verder uitgebreid. Een klein aantal fatale woningbranden (10%) heeft zich gedurende de brandweerinzet verder ontwikkeld.

Bij aankomst van de brandweer had de rook zich in veel gevallen (37%) verspreid over meerdere verdiepingen of zelfs tot buiten het compartiment (33%). De rook heeft zich daarna doorgaans niet verder verspreid. In bijna een vijfde van de gevallen (17%) is de rookverspreiding wel toegenomen.

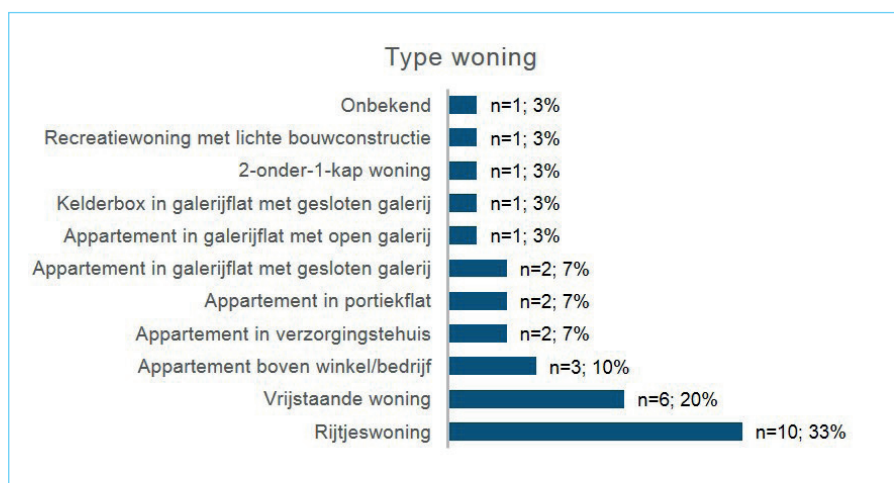
Een derde van de fatale woningbranden heeft ook schade bij de burens veroorzaakt. Doorgaans betreft dit rookschade (33%), met soms ook waterschade (20%) en/of brandschade (10%).

3 Gebouwkenmerken

3.1 Type woning

De meeste fatale woningbranden in 2013 hebben plaatsgevonden in eengezinswoningen (57%), zoals rijtjeswoningen (33%) en vrijstaande woningen (20%). Verder hebben de fatale woningbranden plaatsgevonden in appartementen (34%), zoals bovenwoningen (10%), en in een caravan/chalet (3%) en een kelderbox (3%). In een ander geval is het type woning niet bekend (3%).

Portiekflatwoning Bovenwoning

Rijtjeswoning Verzorgingstehuis

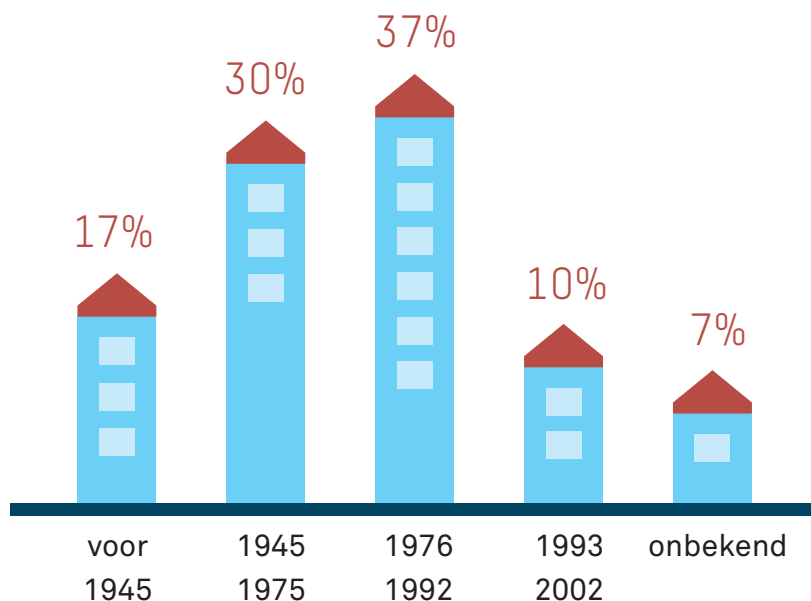
Galerijflatwoning Portiekflatwoning

Vrijstaande woning

3.2 Bouwjaar en eigendomssituatie

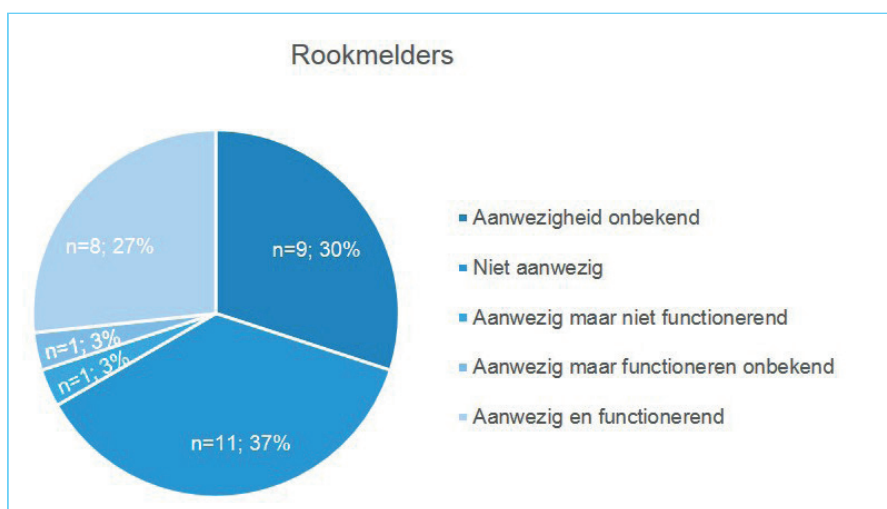
De helft van de woningen waarin een fatale brand heeft gewoed was een huurwoning, bijna een derde (30%) was een koopwoning en van de rest was de eigendomssituatie niet bekend (20%). Slechts in enkele gevallen (10%) was sprake van een woning die is gebouwd onder het regime van het Bouwbesluit (na 1992).

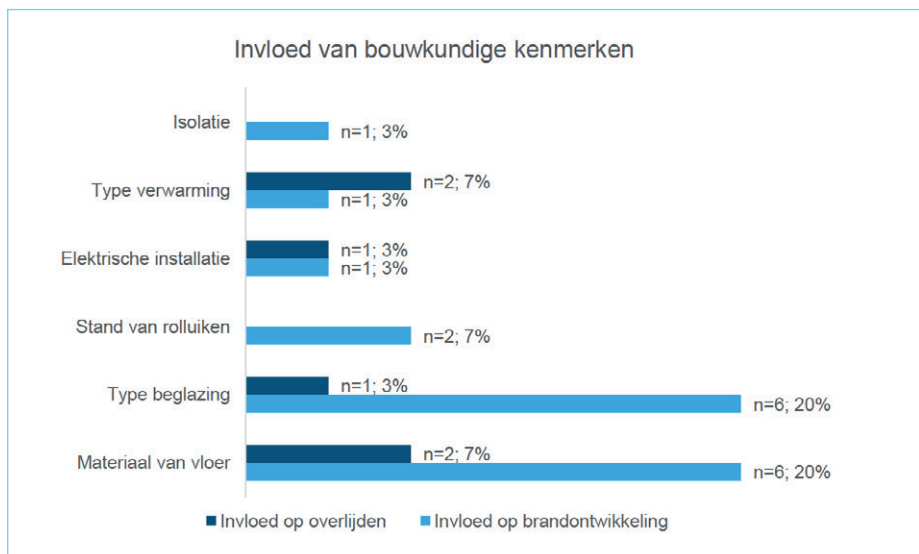
3.3 Rookmelders

Bij ongeveer een kwart van de fatale woningbranden in 2013 was een werkende rookmelder aanwezig. Bij bijna een derde (30%) is onbekend of er werkende rookmelders hingen.

Bij de 8 fatale woningbranden met een werkende rookmelder zijn 9 slachtoffers gevallen: 6 waren niet of beperkt zelfredzaam, 3 waren zelfredzaam, maar 2 van hen zijn overvallen in hun slaap door een brand als gevolg van roken en koken en de derde persoon is overleden tijdens een poging om een medebewoner te redden.

3.4 Invloed van bouwkundige kenmerken

Bij 6 fatale woningbranden is het materiaal van de vloer van invloed geweest op de brandontwikkeling: in 4 gevallen was de vloer van hout, 1 maal van beton en 1 maal van beton en hout. In 1 geval bood de houten vloer onvoldoende bescherming, waardoor de rook en hitte van de brand in een ander pand zich naar de woning verspreiden. De beglazing is ook bij 6 fatale woningbranden van invloed geweest op de brandontwikkeling: 4 maal betrof het dubbel glas en 2 maal enkel glas. Bij 2 branden hebben gesloten rolluiken een belangrijke rol gespeeld in de brandontwikkeling. Bij 1 brand is aangegeven dat de staat van de elektrische installatie van invloed is geweest: de staat van de elektrische installatie is onbekend, maar de brand is door kortsluiting of een defect aan een apparaat ontstaan. Bij 1 brand heeft het type verwarming een belangrijke rol gespeeld: als gevolg van de brand ontstond er een lekkage in de gasleiding van een gaskachel, waardoor de brand zich verder uitbreidde. Bij 1 brand is aangegeven dat de isolatie van het dak van invloed is geweest, al is de uitvoering van de isolatie onbekend.

Bij 2 fatale woningbranden is het materiaal van de vloer van invloed geweest op het overlijden van het slachtoffer: 1 maal was de vloer van hout en 1 maal van beton. In 1 geval bood de houten vloer onvoldoende bescherming. Bij 1 fatale woningbrand is de enkele beglazing van invloed geweest: hierdoor was sprake van een snelle branduitbreiding en raakte de brand uitslaand. Bij 1 brand is aangegeven dat de staat van de elektrische installatie van invloed is geweest: de staat van de elektrische installatie is onbekend, maar de brand is door kortsluiting of een defect aan een apparaat ontstaan. Bij 2 branden heeft het type verwarming een belangrijke rol gespeeld: in beide gevallen betrof het een gaskachel, waarbij in 1 geval een explosie is ontstaan.

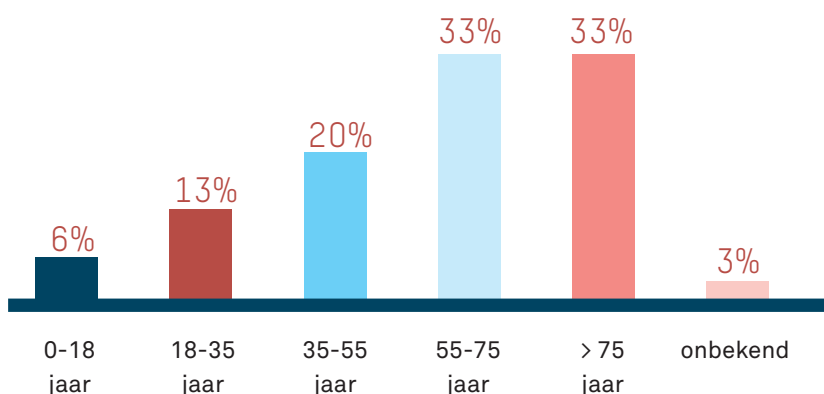
4 Menskenmerken

4.1 Gewonden en in eerste instantie geredde slachtoffers

Bij de meeste fatale woningbranden (83%) zijn er behalve dodelijke slachtoffers geen gewonde slachtoffers gevallen. Bij bijna een derde van de fatale woningbranden (30%) is het dodelijke slachtoffer in eerste instantie gered, maar is later alsnog overleden aan de gevolgen van de brand.

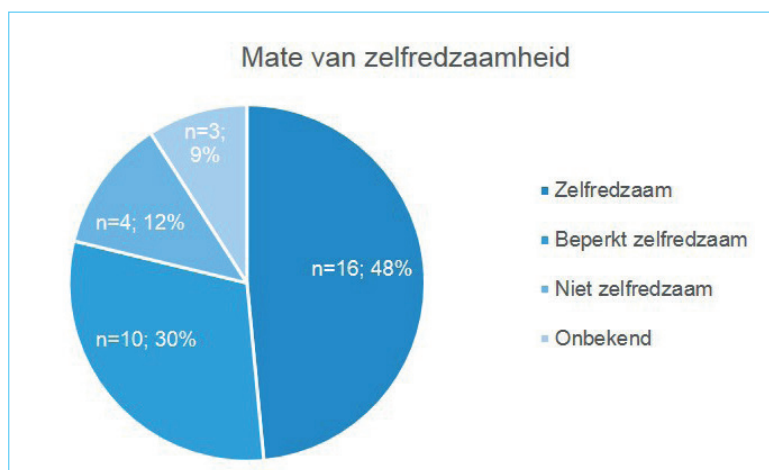
4.2 Woonsituatie, geslacht en leeftijd

Bij de helft van de fatale woningbranden in 2013 was het slachtoffer alleenstaand (50%) en in 13% van de gevallen is de woonsituatie niet bekend. Het merendeel van de slachtoffers (60%) is man en/of 55 jaar of ouder.

4.3 Mate van zelfredzaamheid

De mate van zelfredzaamheid wordt bepaald door de mate van mobiliteit, zicht, gehoor en verstandelijk vermogen. Een persoon is verminderd (of beperkt) zelfredzaam als er sprake is van een beperking in mobiliteit, zicht of gehoor. Wanneer sprake is van een beperkt verstandelijk vermogen of een combinatie van beperkingen dan wordt een persoon als niet zelfredzaam aangeduid. Ongeveer twee vijfde van de slachtoffers (42%), was beperkt of niet zelfredzaam.

Alleenstaand Man Senioren Wakker Beperkt of niet zelfredzaam

Daarnaast kan de zelfredzaamheid beperkt worden door de situatie waarin de persoon zich bevindt. Wanneer een persoon slaapt en/of zich in de brandruimte bevindt, is sprake van een verminderde zelfredzaamheid. Bijna twee derde (64%) van de dodelijke slachtoffers was op het moment van de brand wakker en iets meer dan een derde (36%) sliep. Iets meer dan de helft van de slachtoffers was op het moment van de brand aanwezig in de brandruimte (52%), bijna een derde niet (30%) en van de rest is niet bekend (18%) waar zij zich bevonden.

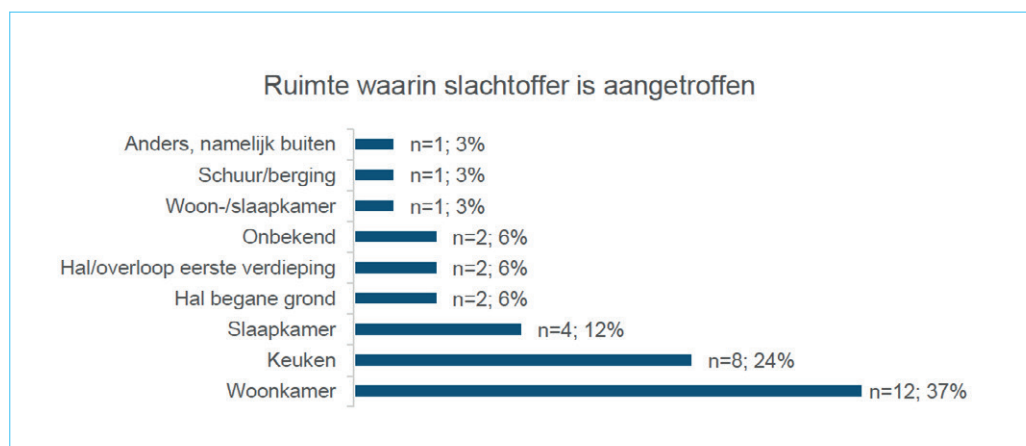
4.4 Wijze van ontdekken van de brand

Bij de meeste fatale woningbranden (40%) heeft het slachtoffer de brand ontdekt door eigen waarneming en in ongeveer een kwart van de fatale woningbranden (23%) heeft het slachtoffer de brand niet zelf ontdekt.

4.5 Locatie van slachtoffers

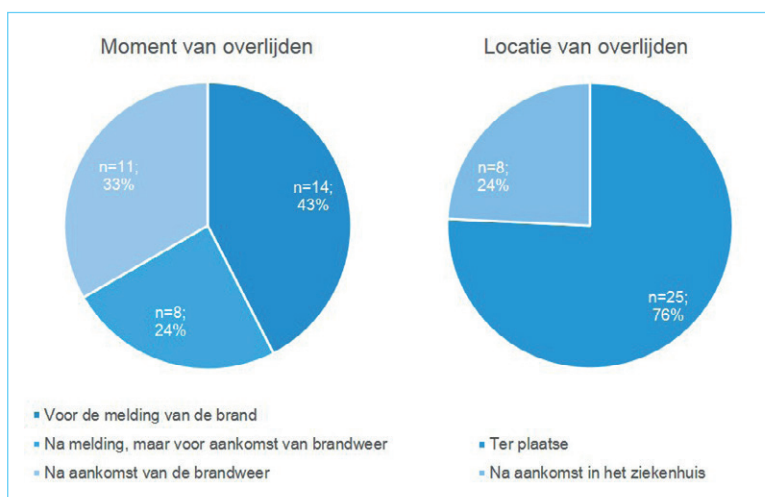
In 2013 was iets meer dan de helft (52%) van de slachtoffers aanwezig in de brandruimte, dat is de ruimte waar de brand is ontstaan. Bijna een derde (30%) was niet in de brandruimte aanwezig en van de rest (18%) is niet bekend waar zij zich bevonden. Van de personen die zich in de brandruimte bevonden, is één persoon naar een andere ruimte gevlucht, maar later alsnog overleden. De anderen konden niet vluchten en zijn in de brandruimte aangetroffen. Van alle slachtoffers, al of niet in de brandruimte, zijn de meeste slachtoffers aangetroffen in de woonkamer (37%), de keuken (24%) of de slaapkamer (12%).

4.6 Moment en plaats van overlijden

In 2013 zijn de meeste slachtoffers ter plaatse overleden (76%), in een groot aantal gevallen vermoedelijk al voor de melding van de brand aan de brandweer (42%). De meeste slachtoffers zijn echter vermoedelijk na de melding overleden (58%). Voor een derde van de slachtoffers gebeurde dit na aankomst van de brandweer, waarbij bijna een kwart (24%) in eerste instantie door de brandweer is gered, maar na aankomst in het ziekenhuis alsnog aan de gevolgen van de brand is overleden.

4.7 Fataliteitfactor

In 2013 is een beperkte zelfredzaamheid van het slachtoffers het vaakst genoemd als belangrijkste factor voor fataliteit (33%), soms in combinatie met een late ontdekking van de brand (9%) of snelle brandontwikkeling (3%). Daarnaast is een late ontdekking van de brand (15%) en het in brand raken (van kleding) van het slachtoffer (15%) genoemd als de belangrijkste factor voor fataliteit.

Beperkte zelfredzaamheid

Late ontdekking van de brand

Kleding in brand

Instituut Fysieke Veiligheid

Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) draagt bij aan een veilige samenleving door het versterken van de veiligheidsregio's en hun partners bij het professionaliseren van hun taken. Wij ontwikkelen en delen relevante kennis, wij hebben expertise voor het verwerven en beheren van gemeenschappelijk materieel en wij adviseren de betrokken besturen. Ons motto hierbij is: signaleren en verbinden.

Brandweeracademie

De Brandweeracademie, onderdeel van het IFV, heeft als taak brandweeredewerkers en mensen werkzaam binnen rampenbestrijding en crisisbeheersing vakbekwaam te maken en te houden. Wij beogen een optimale interactie tussen onderzoek, onderwijs en beroepspraktijk tot stand te brengen, om zodoende een bijdrage te leveren aan de verdere professionalisering van hulpverleners.

Instituut Fysieke Veiligheid
Brandweeracademie
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
www.ifv.nl
026 355 24 10

